

The work of director Jonathan Glazer

Af [PIA STRANDBYGAARD FRANDSEN](#)

"It's all about questions if it's about anything."
Jonathan Glazer.

Selv hvis navnet Jonathan Glazer ikke umiddelbart skulle få en klokke til at ringe, vil mange sikkert have stiftet bekendtskab med den unge, engelske instruktør gennem originale musikvideoer med Jamiroquai, Radiohead, Massive Attack eller Blur.

Op gennem 1990'erne har Jonathan Glazer etableret sig som en af de mest anerkendte 'video wizards' på linie med Spike Jonze, Michel Gondry og Chris Cunningham. Og ligesom adskillige andre, heriblandt Gondry, der i 2004 instruerede spillefilmen *Eternal Sunshine of the Spotless Mind*, og David Fincher, som bl.a. lavede videoer for Madonna, inden gennembruddet med *Seven* og *Fight Club*, har Jonathan Glazer taget springet fra MTV til Hollywood. Udover en håndfuld unikke musikvideoer, inkluderer hans arbejde som instruktør de to bemærkelsesværdige spillefilm *Sexy Beast* (2000) med Ben Kingsley og Ray Winstone i hovedrollerne, og *Birth* (2004) med Nicole Kidman og Lauren Bacall. Dertil kommer en række prisbelønnede reklamer for bl.a. Levis, Guinness og Wrangler.

The work of director Jonathan Glazer indeholder både Glazers musikvideoer, reklamer og uddrag fra hans to spillefilm. Den er en kærkommen gave til enhver, der interesserer sig for filmkunst i bred forstand, og særligt for stil, formsprog og virkemidler.

If you're simple, you're effective

Det, der først slår en ved Jonathan Glazers produktion af musikvideoer, reklamer og film, er den ekstreme stilbevidsthed og enkelthed, som gennemsyner hele hans kreative univers. Uanset mediet er Glazers stil uhyre sikker og kendetegnet ved en visuel opfindsomhed, der placerer ham blandt de allerbedste billedskabere indenfor den filmiske udtryksform i bred forstand. Typisk for hans arbejdsmetode er en nærmest konceptuel tilgang til materialet; et klart idémæssigt udgangspunkt, som realiseres i et originalt og ofte meget enkelt formsprog. Glazers baggrund indenfor teater og kunst, de såkaldte 'fine arts', fornægter sig ingenlunde. Den afspejler sig bl.a. i Glazers forkærlighed for afgrænsede, sceniske rum, der gør det muligt at kontrollere billedet ned til mindste detalje, samt et stærkt visuelt udtryk, som skyldes Glazers formidable evne til at fortælle ved hjælp af billeder fremfor ord.

The work of director Jonathan Glazer.

En af Glazers mest enkle og effektfulde musikvideoer er den både fascinerende og chokerende U.N.K.L.E. video *Rabbit In Your Headlights*. I kraft af sin idémæssige klarhed og minimalistiske stil er den emblematiske for Glazers arbejde. Handlingsforløbet kan nedskrives til følgende: En mand går gennem en trafikeret tunnel, mens han taler med sig selv. Undervejs bliver han kørt ned flere gange, men rejser sig hver gang og går videre. Ved udgangen af tunnelen stopper han op. Stående i bar overkrop med udbredte arme smadrer en bil imod mandens arrede krop, uden at han kommer til skade. Slutbilledet viser manden som en genopstanden Kristusfigur indhyllet i et inferno af røg og støv. Umiddelbart efter udgivelsen blev videoen bortcensureret af MTV p.g.a sin kontroversielle, voldelige billedside, - et tydeligt bevis på Glazers stærke, meget virkningsfulde visuelle stil. Chokeffekten ligger selvfølgelig i de brutale påkørsler af manden, men det geniale greb er den umærkelige sammenblanding af realisme og fiktion til et stærkt, nærmest fysisk udtryk, der samtidig indeholder et symbolsk niveau. Videoen rummer på en gang fortællingen om en anonym mand, som kynisk køres ned af hensynsløse bilister, fordi han tilfældigvis befinder sig på kørebanen, samt et ekstra betydningsniveau, der undersøger begreber som menneskelig styrke og vilje.

Rabbit In Your Headlights er et lysende klart eksempel på Glazers talent for at skabe unikke billedfortællinger. Samtidig illustrerer videoen, at Glazers grundsætning om enkelhed langt fra betyder, at han giver afkald på indholdsmæssig dybde eller kompleksitet.

Mellem lys og mørke

De otte musikvideoer er afgjort højdepunktet på DVD'en. De udgør korte, selvstændige film med hver deres markante visuelle signatur. Videoerne er et destillat af Glazers filmiske formsprog og et veritabelt katalog over hans karakteristiske virkemidler: En stemningskabende lysætning og en suggestiv anvendelse af lyd, samt hans foretrukne locations: Anonyme rum, hoteller, korridorer og tunneller. Som antydnet kommer Glazers sans for det enkle til fuld udfoldelse i musikvideoerne samtidig med, at de indeholder en uudgrundelighed, der åbner dem mod flere betydningslag. Glazer bevæger sig ubesværet mellem lys og mørke, men synes at befinde sig bedst i enten den ene eller den anden ende af skalaen. Han henlægger typisk handlingen til dunkle rum som i videoerne for Radiohead, Massive Attack, Richard Ashcroft og U.N.K.L.E., eller til overbelyste, futuristiske settings som det er tilfældet med videoerne til Jamiroquai's *Virtual Insanity* og Blurs *The Universal*. Glazer anvender tydeligvis lysætningen som en effektiv metode til både at skabe visuel intensitet og indholdsmæssig tvetydighed. I de mørke videoer tildeler hans nærmest Rembrandtske belysning billedet en betydningsladet dobbelthed. Det meget begrænsede lys sætter skarpt fokus på genstanden, personen eller stedet, der oplyses, samtidig med at det tætte, omgivende mørke får en påtrængende, nærmest fysisk karakter. Noget tilsvarende gør sig gældende i de overbelyste videoer, hvor det skarpe lys og den ekstreme hvidhed udviser rummets konturer, så det opnår en steril, immateriel karakter, der virker fremmedartet og foruroligende.

Seks af de otte musikvideoer benytter sig i større eller mindre grad af mørket som et centralt element. En af dem er den hypnotiske Radiohead-video *Karma Police*, som Glazer selv betragter som en ufuldkommen udgave af *Rabbit In Your Headlights*. På bagsædet af en førerløs bil ses forsanger Thom Yorke med hovedet hvilende på ryglænet foran og et fjernt udtryk i øjnene. Bilen er omgivet af et tæt nattemørke, kun et stykke af den øde vej oplyses af bilens forlygter. Pludselig fanger lyset fra lygterne en skikkelse foran bilen - en mand, som vaskende løber fremad i mørket. Bilen kommer stadig nærmere, og manden løber for livet, indtil han udmattet stopper op og vender sig om. Bilen standser, trækker sig lidt tilbage og afslører et vådt benzinspor. Med ét er rollerne byttet om og bilen bakker hurtigt tilbage for at undslippe det brændende spor, som manden har antændt. Bilen indhentes til sidst af ilden og går op i flammer. Sekvensen kunne være taget ud af David Lynchs *Lost Highway*, hvor en køretur i mørket kan gøre det ud for en mental rejse gennem subjektets afkroge. I Radiohead-videoen, som i adskillige andre af Glazers videoer, optræder mørket som et stærkt middel til at løfte handlingen ud af virkeligheden, så begivenhederne udspiller sig på et mentalt plan snarere end i et konkret rum.

U.N.K.L.E. *Rabbit In Your Headlights*.

Jamiroquai, *Virtual Insanity*. Jay Kay bevæger sig elegant rundt i rummet mellem de bevægelige vægge og møbler. Hvidt og enkelt.

Blur, *The Universal*. Futuristisk og fremmedartet.

Radiohead, *Karma Police*. Mørket danner en klaustrofobisk tunnel omkring hovedpersonerne. Det fungerer som en stærk visuel effekt og løfter den enkle handling ud af 'virkeligheden'.

Den lurende uhygge er et andet typisk træk, der gennemsyrligt Glazers arbejde. Videoen til Richard Ashcrofts *A Song for the Lovers* er et mesterligt eksempel på dette. Handlingen udspiller sig på et hotel, hvor sangeren fordriver tiden alene. Interiøret består af en minimalistisk indrettet hotelsuite holdt i dæmpede farver. Hotelværelsets tomhed og fremmedhed fremhæves som en fysisk karakter ved rummet primært ved hjælp af inciterende billedudsnit og kameragange. Kameraet optager ikke bare det, der befinder sig i rummet foran linsen, men synes at agere selvstændigt; det trækker sig tilbage, lurer, afventer og antyder - med det resultat til følge, at rummet fyldes med en intens fornemmelse af suspense og paranoia. Lydsiden understøtter billedsiden, mest effektivt i en sekvens, hvor Richard Ashcroft skruer helt ned for musikken og anspændt lytter et øjeblik, før han skruer op igen. Stilheden slår tilbage fra rummets vægge og skaber et øjeblikvis åndeløs spænding. Med få og simple midler skaber Glazer en foruroligende atmosfære og en følelse af fremmedhed, som de fleste, der har boet alene på et hotel, vil kunne genkende.

At hotellet med dets rækker af lukkede rum, lange korridorer og latente suspense er en af Glazers foretrukne locations understøttes af videoen til Massive Attacks *Karmacoma*. Her udspiller begivenhederne sig på et gammeldags hotel befolket af underlige eksistenser. I værelserne skjuler sig de mest bizarre scenarier, og de tæppebelagte korridorer hjem søges bl.a. af et par enigmatiske tvillingsøstre, der uvilkårligt henleder tanken på Kubricks rædselsvækkende hotel i *The Shining*. Glazer synes også at give hommage til den legendariske instruktør andre steder. Tydeligst i Blurs *The Universal*, hvor Damon Albarns hvidklædte frontfigur giver associationer til den kyniske, ultravoldselskende hovedperson, Alexander 'Alex' de Large i *A Clockwork Orange*. Og det er næppe tilfældigt, at Glazer netop synes at demonstrere en forkærlighed for filmskabere som Kubrick og Lynch, der begge må siges at være nyskabende, både hvad angår det visuelle og det narrative. I deres film udforsker begge instruktører derudover gråzonen mellem den synlige virkelighed og det, der ligger udenfor – drømmen og det imaginære. Noget, der også synes at gælde for Jonathan Glazers arbejde. "It's all dream imagery. Or it's presented like dream imagery so you connect it in your head like you would the scenes in a dream. It has its own logic," pointerer han.

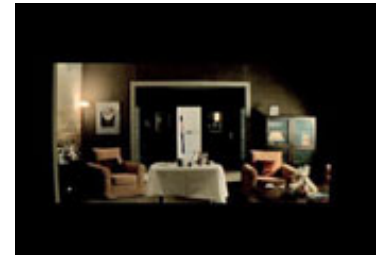
Sexy Beast og Birth

Denne karakteristiske blanding af virkelighed og det imaginære spiller også en væsentlig rolle i Glazers to spillefilm, hvor også hans typiske valg af locations samt den visuelle intensitet og opfindsomhed, der er emblematiske for hans musikvideoer, går igen. Selvom *Sexy Beast* og *Birth* er så godt som diametrale modsætninger, er begge umiskendeligt Glazerske i deres visuelle originalitet og stemningsfulde iscenesættelse.

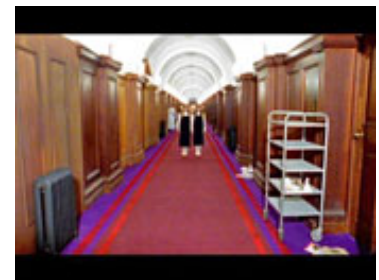
Sexy Beast er historien om ex-gangsteren Gary 'Gal' Dove (Ray Winstone), der fører en paradisisk tilværelse med sin kone i Spanien, langt fra det regnfulde Storbritanien. Idyllen får en brat ende, da den uberegnelige Don Logan (Ben Kingsley) opsøger Gal for at hyre ham til et sidste job. Don Logan er ikke typen, der accepterer et nej, og Gal må se sig fanget i saksen - der er kun en udvej: At gennemføre jobbet. Det lyder som opskriften på en gangsterfilm, men det er langt fra tilfældet. *Sexy Beast* er snarere en kærlighedshistorie kombineret med komedie og drama. En særdeles original film, der formår at undgå stereotyper, og som på trods af sin åbenlyse humor ikke gør nar af sine figurer. Man fornemmer en alvor og en kærlighed til filmens hovedpersoner, som gør, at den undgår at blive kynisk men i stedet vedkommende og bevægende.

Richard Ashcroft, *A Song for the Lovers*. Et af Glazers trademarks: Minimalistiske rum omsat til ekstremt stiliserede billeder. Ashcroft har kortvarigt forladt sit hotelværelse for at se, om der er nogen udenfor.

Et eksempel på Glazers inciterende kameraarbejde og billedudsnit. Kameraet har trukket sig langt tilbage og 'betragter' sangeren fra det tilstødende rum. Tilsvarende billedudsnit findes mange andre steder i Glazers produktion, bl.a. i *Birth*.

Massive Attack, *Karmacoma*. Hotellet er et genkommende motiv i det Glazerske univers. Tvillingerne fra *Karmacoma* genkalder et af filmhistoriens mest skræmmende hoteller: Kubricks fra *The Shining*.

Blur, *The Universal*. Endnu en hilsen til Kubrick. Damon Albarn som Alexander 'Alex' de Large.

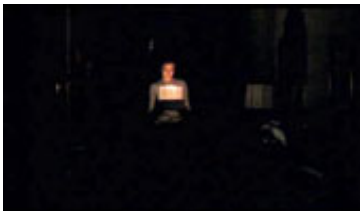
Birth handler om Anna (Nicole Kidman), som en dag bliver opsøgt af en 10-årig dreng, der påstår, han er hendes afdøde mand, Sean, som døde for ti år siden. Hvor grotesk denne påstand end måtte lyde, overbeviser drengen langsomt Anna, og de to indleder en slags forhold. Ligesom *Sexy Beast* kan *Birth* vanskeligt kategoriseres i forhold til eksisterende genrer. Det er en dvælende og kontemplativ film, der udfolder sig i et roligt tempo, uden at handlingen af den grund går i stå. Atmosfæren er på en gang klaustrofobisk og mystisk. Der lurer hele tiden noget under overfladen – en forventning om at noget skal ske, en venten og en uforløst længsel. Følelser og stemninger, der ikke blot kommer til udtryk gennem skuespillerne og dialogen, men som i lige så høj grad visualiseres i omgivelserne (den kliniske, hotellignende bygning), lyssætningen (dunkelt halvmørke), kameraarbejdet (lange, glidende kørsler) og billedudsnit (inciterende vinkler og beskæringer).

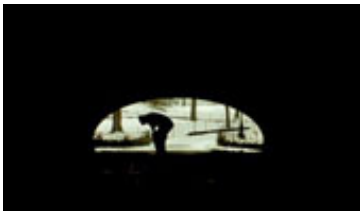
Som i Richard Ashcrofvideoen går det minimalistiske interiør og det stiliserede formsprog igen i *Birth*. De rensede, næsten lufttomme omgivelser og rum indlejrer historien i et univers, præget af en let fremmed, spøgelsesagtig atmosfære.

Det hotellignende interiør, korridoren og de lukkede rum er emblematiske for *Birth*.

Glazers Rembrandske lyssætning er et virkningsfuldt middel til at skabe en stemningsfuld atmosfære. Som i mange af Glazers musikvideoer anvendes mørket som et betydningsskabende element.

Tunnelen er et essentielt motiv hos Glazer. Det indrammende billedudsnit er typisk for Glazers visuelle måde at fortælle på. Den næsten sort/hvide indledning til *Birth* har et virkningsfuldt, grafisk udtryk.

For begge film gælder det, at de udfolder et surreelt univers, hvor den almindelige rationelle logik er suspenderet, og hvor virkelighedens skjulte lag - drømmen, det ubevidste og det irrationelle - eksisterer på lige fod med den synlige verden. Her er den sproglige logik sat ud af spillet, og det visuelle har forrang. I *Sexy Beast* antager det surreelle konkret form i skikkelse af en pelsklædt dæmonisk mandsfigur med kaninører, som hjem søger Gal. Figuren dukker op flere gange i filmen som en slags fortidens spøgelse eller en personificeret fortrængning, der pludselig springer frem som en trolde af en æske. I *Birth* er det surreelle derimod til stede gennem hele filmen som en fundamental usikkerhed i forhold til filmens virkelighedsplan. Begge film demonstrerer en visuel opfindsomhed, en narrativ uforudsigelighed og en stilistisk sikkerhed, som vi kender fra Glazers øvrige produktion. Mens *Sexy Beast* især er bemærkelsesværdig på grund af sine sanselige, farvestærke scener fra Sydens sol, humoren og den gribende personkarakteristik, imponerer *Birth* med stramme kompositioner og en stilistisk strenghed, der indlejrer filmens handling i et fortættet, stemningsfuldt univers.

Intense og farvestærke, lange indstillinger indleder *Sexy Beast* til lyden af Gary 'Gal' Doves voice over: "Bloody hell – I'm sweating here, roasting, boiling, baking... it's like a sauna... you could fry an egg on my stomach... it's ridiculous. Tremendous. Fantastic."

Den dramatiske lyssætning og tunnelmotivet genfindes bl.a. i den visuelt imponerende og handlingsmæssigt intense boresekvens under vand i *Sexy Beast*. Sekvensen er et narrativt klimaks i filmen. Den krydsklippes med det forløsende drab på Don Logan, som vi først her får at vide er død.

Gal i mararidets surreelle univers.

Som Nick Cave lakonisk påpeger i et interview om Glazers video til balladen *Into My Arms*, er en af farerne ved instruktørens påtrængende stil og hans fokus på det visuelle, at billedsiden kvæler musikkens udtryk. En anke, som til dels har sin berettigelse i forhold til *Birth*, der er på nippet til at give køb på historien til fordel for sin konceptuelle stramhed og sin stilistiske stringens. Det er dog stadig en fantastisk film med et forfriskende mod til at være anderledes. At Glazer havde tre filmiske forbilleder i tankerne under arbejdet med *Birth*, nemlig Kurosawas *Rashomon*, Kubricks *The Shining* og Dreyers *Jeanne D'Arc*, kan fornemmes i filmen. Det kan også samarbejdet med mesterfotografen, Harris Savides (*Elephant*) og den franske manuskriptforfatter, Jean-Claude Carrière (*Belle de jour* og *Le charme discret de la bourgeoisie*).

Compilation med pil opad

På DVDen findes kun uddrag af filmene, som til gengæld behandles gennem interviews med skuespillerne og nogle af folkene bag de to produktioner. Men det er først og fremmest musikvideoerne og de originale reklamefilm, der er interessante. Og her er som antydning masser at hente. Som compilation er DVDen et godt udgangspunkt for videre udforskning af det spændende krydsfelt mellem de traditionelt adskilte discipliner: musikvideo, reklame og spillefilm. I sin egenskab af auteur og kunstner, fremfor traditionel filmskoleuddannet instruktør, er Jonathan Glazer et fremragende eksempel på den generation af unge filmskabere, som de senere år har bidraget til at forny spillefilmen. Et nærmere kig på den fornemme samling af musikvideoer og reklamefilm fra hans hånd er både inspirerende og interessant for det videre arbejde med såvel Glazers hidtidige som fremtidige filmproduktion. Eneste indvending mod DVDen er, at man savner et interview med Glazer selv. Han optræder kun mellem de forskellige delmenuer i en pseudodokumentarisk, selvironisk rolle som en instruktør på jagt efter gode tips til sine projekter. Det er unægtelig en pointe, men det kunne alligevel have været interessant at høre Jonathan Glazers egne kommentarer til sit arbejde. For en god ordens skyld skal det nævnes, at den medfølgende booklet indeholder et interview med instruktøren, som imidlertid må siges at være temmelig tyndt.

"If you just do film all the way through your life, you learn the craft without the art," udtaler Jonathan Glazer andetsteds. DVDen med hans 'samlede værker' er et strålende bevis på, at Glazer om noget arbejder kunstnerisk med mediet. Det er tydeligt, at han henter inspiration fra en bred vifte af visuelle udtryksformer, der omfatter både kunst, teater, musik og film, og det skal blive interessant at se, i hvilken retning hans næste filmprojekt kommer til at bevæge sig.

Faktaboks

The work of director Jonathan Glazer – Directors Series Volume 5
Directors Label 2005
Ca. 105 min
Undertekster: Engelsk, fransk, tysk, italiensk, spansk

Musikvideoer

Street Spirit (Radiohead), *Virtual Insanity* (Jamiroquai), *A Song for the Lovers* (Richard Ashcroft), *Into My Arms* (Nick Cave and the Bad Seeds), *Rabbit in Your Headlights* (UNKLE), *The Universal* (Blur), *Karma Police* (Radiohead), *Karmacoma* (Massive Attack)

Reklamer

Wrangler – Ride, Guinness – Surfer (extended), Guinness – Swim Black, Guinness – Dreamer, Volkswagen – Protection, Stella Artois – Last Orders, Stella Artois – Whip Round, Levis – Kung Fu, Levis – Odyssey, Barclays – Bull (med Samuel L. Jackson), Barclays – Chicken (med Samuel L. Jackson)

Interviews og kommentarer

Bl.a. Nick Cave, Richard Ashcroft, Jamiroquai, Denis Lavant, 3D, Blur og James Lavelle.

Inspireret af Dreyers *Jeanne D'Arc* dvæler kameraet ved Annas ansigt i et flere minutter langt nærbillede, der skildrer hendes indre, følelsesmæssige tilstand forandre sig.

Surfer. Prisbelønnet reklame for Guinness. Som musikvideoerne er Glazers reklamer visuelt imponerende og originale i deres idémæssige enkelthed.

Swim Black. Reklame for Guinness.

Film

Sexy Beast (uddrag) – “You’re the Problem”

Interviews med Ray Winstone og Sir Ben Kingsley

Birth (uddrag) – “Central Park”

Interviews med Nicole Kidman, Danny Huston, Harris Savides, Milo Addica og Jean-Claude Carrière

56 siders booklet

Inkluderer fotografier, sketches, storyboards og interview

[Udskriv denne artikel](#)

[Gem/åben denne artikel som PDF \(? Kb\)](#)

[Gem/åben hele nummeret som PDF \(? Kb\)](#)

« [forrige side](#) | [næste side](#) »

16:9, april 2006, 4. årgang, nummer 16

10